Namn: Matilda Sannemalm
Ålder: 18 år
Från: Övertorneå
Studerar: Årskurs 3 på El- och Energiprogrammet (EE) med inriktning automation vid Gränsälvsgymnasiet i Övertorneå. Karaktärsämnena studerar Matilda tre dagar i veckan på Utbildning Nord tillsammans med vuxenstuderande från Finland, Norge och Sverige som går en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning till automationstekniker.

Det råder stor brist på automationstekniker. Fortfarande är det ett mansdominerat yrke även om yrket mycket väl passar även kvinnor. Utbildning Nord utbildar i huvudsak vuxna från Finland, Norge och Sverig som går en yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, och där automationstekniker är ett av yrkena. På Utbildning Nord studerar även drygt 60 gymnasiestuderande som valt något av gymnasieskolans yrkesprogram. Gymnasiestuderande från Gränsälvsgymnasiet i Övertorneå studerar karaktärsämnena 2-3 dagar i veckan hos oss. Vi träffade Matilda Sannemalm som valt att studera automation. Om ca ett halvår är hon klar och hon tycker hon valt rätt.

Matilda gillar problemlösning

Matilda Sannemalm berättar att hon var på det klara med att hon inte ville välja ett teoretiskt program utan ett yrkesprogram som leder till jobb direkt efter gymnasiet. Hon vill också ha möjlighet att läsa vidare senare, om hon skulle vilja det. Matilda gjorde en hel del research och försökte ta reda på så mycket som möjligt.

– Jag gillar variation, träffa människor och att jobba praktiskt. Det var lite utgångspunkten när jag letade yrkesprogram. Jag tittade inte på vad andra valde.

Att pappa Stefan arbetar som systemtekniker PLC programmering på R-Automatik i Övertorneå, kan ha bidragit en del till att Matilda fick upp ögonen för automation:

– Ja, visst var det så. Jag har ju kunnat fråga pappa massor om yrket och vad de gör.

Matilda går nu sista året och har som inriktning industriautomation (även kallad fabriksautomation). Andelen timmar hon studerar yrkesämnen har ökat från två dagar i veckan till tre. Yrkesämnena studerar Matilda på Utbildning Nord tillsammans med vuxenstuderande som går en arbetsmarknadsutbildning till automationstekniker.

– Jag brukar komma hit även på hålltimmarna, berättar Matilda.

Inget större problem eftersom Utbildning Nord ligger tvärs över gatan. Matilda berättar att hon är nöjd med sitt gymnasieval och känner hon valt rätt.

– Det är jätteroligt att rita upp kopplingsscheman och sedan bygga upp på arbetsbordet enligt ritningen och se att det fungerar eller tja, att det inte fungerar. Det här yrket handlar mycket om problemlösning, kunna hitta felet, förstå varför det uppstod och kunna åtgärda det. Jag gillar det jättemycket, skrattar Matilda.

Praktik gav aha upplevelser

Första året och även under andra året studerar man mycket ellära.

– Man lär sig räkna på ström och vad olika kabelfärger betyder. Ellära är en viktig grund i utbildningen. En automationstekniker kan jobba med att t.ex. utveckla, installera, ställa in och programmera olika automatiska anläggningar som är datorstyrda. Det är en hel del praktik i utbildningen och under åk 3 ingår två månader. Matilda berättar att hon i åk 1 gjorde sin praktik i Luleå och i åk 2 var hon sex veckor på R-automatik. Att det är mycket praktik är jättebra.

– Jag har också fått följa med på kunduppdrag. Det gav mig många aha upplevelser om yrket och vad det är för problem man löser egentligen. Nu senast fick jag även göra ett eget projekt, programmera en liten del som jag sen fick vara med och leverera till kunden, berättar Matilda entusiastiskt.

Studerar även finska

Den nordiska utbildningsmiljön på Utbildning Nord passar även på annat sätt, hon studerar nämligen finska på gymnasiet som tillval.

– Jag tror det är en stor fördel att kunna finska, speciellt här i Tornedalen men även om jag flyttar och bor någon annanstans ett tag, tror jag kommer att ha nytta av det finska språket. Här får jag mycket gratis och här finns ju bra möjligheter att öva på finska, då det finns både studerande och lärare som kommer från Finland.

Framtidsdrömmar

Matilda berättar att hon, när hon blir klar till sommaren, helst skulle vilja jobba på någon annan ort några år.

– Jag kan absolut tänka mig att bosätta mig i Övertorneå senare, men det skulle vara spännande att få yrkeserfarenheter, och så, från andra platser. Det jag helst vill är att få ett jobb där det är variation, där jag får jobba med kunduppdrag och att ha en arbetsplats att utgå ifrån, summerar Matilda.

Automationstekniker är fortfarande ett mansdominerat yrke. Enligt elteknikbranschens, EIO kartläggning från 2012 var endast ca 2,3 % tjejer av totalt 22 700 elever som slutfört utbildning inom Elteknik och automation under de senaste 10 åren. Det håller dock på att förändras.

Enligt SCB statistik var hela 88 % av de som examinerades 2012/2013 kvinnor. Matilda tror att just för att det inte finns några kvinnliga förebilder kan vara en orsak till att inte tjejer hittar eller vågar välja yrket. Till alla tjejer vill Matilda säga:

– Våga välj ämnet. Det är alltid en bra grund och det finns möjlighet att studera vidare.

Automationstekniker passar tjejer

Lärarna Ali Saukkoriipi och Tapani Alajärvi menar att yrket passar tjejer mycket bra.

– Tjejer har en del naturliga fördelar. Det är t.ex. en fördel att ha mindre händer när man ska in i nått trångt utrymme, skruva eller dra en kabel. Visst kan det ibland finnas moment som också är fysiskt krävande, t.ex. stora kabeldragningar.

– En stor del av yrket handlar om felsökning. Det är inte så vanligt att automationstekniker programmerar stora helheter från grunden, eftersom man ofta installerar färdiga moduler. Det handlar om att programmera någon mindre del eller när nått blivit fel. Det här yrket passar om du vågar göra, tror på dig själv och är lite självgående, säger Ali Saukkoriipi och berömmer samtidigt Matilda som en mycket motiverad elev och att Matilda just vågar testa. Det absolut bästa sättet att lära sig.

– Logiskt tänkande är bra och ibland tycker jag att tjejer kan vara lite bättre på det, flikar Tapani Alajärvi in avslutningsvis.

Text&Bild Birgitta Jysky

Faktaruta:
Mer info om El- och energiprogrammet (EE) hittar du på skolverkets webbsida. (länk)

En elev som går ett nationellt yrkesprogram har alltid möjlighet skaffa sig grundläggande behörighet till universitets- och högskoleutbildningar. På vissa yrkesprogram ingår kurserna obligatoriskt i utbildningen. Kontakta skolans studie- och yrkesvägledare för att få veta vad som erbjuds på specifika skolor.

Finns jobben? Enligt Arbetsförmedlingens bedömning av arbetsmarknaden för första halvåret 2015 samt närmsta 5-10 åren, är arbetsmarknaden god för automationstekniker eller styr- och reglertekniker som yrkesbenämningen även kallas, i synnerhet i norra Sverige. **Källa. Arbetsförmedlingen**. Se även yrkeskompassen för mer info om yrket samt arbetsmarknaden på Arbetsförmedlingens webbplats. (länk)